ESTUDIS MONOGRÀFICS

L'impacte sectorial de la crisi a les comarques barcelonines

Montserrat Álvarez Cardeñosa
Universitat de Barcelona i Institut d'Economia de Barcelona

1. Introducció

Després del període de creixement econòmic més llarg des de la dècada de 1960 —l'origen del qual podríem situar a l'any 1994—, l'any 2008 va significar per a Catalunya (i per a la resta del món) entrar en una fase de crisi que ningú encara no sap del cert quan acabarà. Els problemes ja van començar a aparèixer a mitjan 2007, amb l'esclat de la crisi de les hipoteques d'alt risc als Estats Units, que va provocar problemes de liquiditat i l'enduriment de les condicions de concessió de préstecs per part de les entitats financeres. A això, a Espanya i a Catalunya, s'hi va afegir la desacceleració del sector de la construcció —clau de l'expansió del període 1994-2007— a causa de la disminució del dinamisme del mercat de l'habitatge. La reducció de la renda disponible, pel fet que els tipus d'interès es van mantenir elevats —fins a la segona meitat del 2008—, cosa que va fer augmentar els pagaments que calia efectuar amb motiu de la hipoteca, i la disminució del valor dels actius financers i immobiliaris van llastrar el consum privat, el component més important del producte interior brut, per la banda de la demanda. Durant l'any 2008, la crisi financera es va fer més extensa, i pràcticament va suposar el tancament de l'aixeta del crèdit financer, la qual cosa va afectar especialment les famílies, els autònoms i les petites i mitjanes empreses. Mentrestant, el boom immobiliari que havia caracteritzat l'economia espanyola i catalana en els darrers anys arribava completament a la fi d'una manera més abrupta del que s'esperava: la pèrdua de dinamisme productiu, la reducció de personal a les empreses, i fins i tot el tancament d'algunes empreses i el cessament de l'activitat de molts autònoms —amb la pujada consegüent de l'atur—, es van començar a generalitzar des de mitjan 2008, i sembla que aquesta continuarà sent la tònica dels propers trimestres, tot i el ràpid descens dels tipus d'interès, que pretén incentivar el consum i la inversió en un context de deflació intensa.

L'objecte d'aquesta monografia és analitzar les diferències, fins en aquest moment, de l'impacte de la crisi econòmica actual a les comarques de la província de Barcelona, és a dir, l'Alt Penedès, l'Anoia, el Bages, el Baix Llobregat, el Barcelonès, el Berguedà, el Garraf, el Maresme, Osona, el Vallès Occidental i el Vallès Oriental. Amb aquesta finalitat, des del punt de vista temporal, el text se centrarà en els darrers vuit trimestres, és a dir, considerarà els anys 2007 —en què es va començar a posar de manifest l'esgotament del model productiu— i 2008 —en què la crisi ja es va fer del tot evident. Pel que fa a la variable analitzada, s'han escollit les dades d'afiliats al règim general i al règim especial d'autònoms de la Seguretat Social (variable d'ocupats).

En primer lloc, es tracta d'analitzar l'evolució dels afiliats a la província de Barcelona trimestre per trimestre, així com durant el conjunt dels darrers vuit trimestres, i veure com s'ha repartit la reducció del nombre de treballadors per les diverses comarques barcelonines. Aquesta anàlisi permet establir diverses tipologies de comarca: en un extrem, hi ha les que han patit la crisi d'una manera més profunda, que són les comarques en què el nombre d'afiliats s'ha reduït d'un percentatge superior al que correspondria tenint en compte la participació de la comarca en el total d'afiliats de la província de Barcelona durant el primer trimestre del 2007 —quan encara no es podia preveure una crisi d'una magnitud tan important—, i en l'altre, hi ha les comarques on la davallada ha estat menys important

que a la província, que presenten una reducció inferior del nombre d'ocupats en termes relatius. Per acabar aquest primer bloc, es fa una breu referència a la situació i l'evolució en l'àmbit municipal, i es destaquen els municipis més afectats i els menys afectats per la crisi en relació amb el conjunt de la província de Barcelona, d'una manera similar a la comentada per a les comarques.

En segon lloc, es fa una anàlisi sectorial i comarcal, en què, d'una banda, es distingeixen els quatre grans sectors d'activitat (l'agricultura, la indústria, la construcció i els serveis), i de l'altra, es fa una classificació més detallada que permet diferenciar, dins dels sectors de la indústria i dels serveis, diversos subsectors homogenis per a totes les comarques. En cada cas, es calculen tant l'índex d'especialització de cada comarca pel que fa a cada sector en comparació amb el de la província de Barcelona com la variació percentual comparada del nombre d'afiliats fins a finals del 2008. D'aquesta manera, per a cada sector, es pot determinar quines són les comarques més afectades i exposades a la crisi, és a dir, aquelles que tenen un índex d'especialització més alt que la província en aquell sector concret i han patit una variació negativa d'afiliats més important que la província en conjunt. Així mateix, la monografia, a més d'aquestes pàgines d'introducció, inclou un apartat de resum i conclusions amb els principals resultats obtinguts.

2. Diferències en l'impacte de la crisi per comarques. Referència breu a l'àmbit municipal

Si s'agafa la variable d'ocupats a la província de Barcelona, s'observa que durant l'any 2007 hi va haver una tendència a l'estabilitat entorn dels 2,5 milions d'afiliats (al règim general de la Seguretat Social i a l'especial d'autònoms). Aquesta tendència a l'estabilitat va continuar fins i tot durant la primera meitat de l'any 2008 (gràfic 1). Tant és així, que la taxa mitjana de variació intertrimestral entre el primer trimestre del 2007 (I-2007) i el segon del 2008 (II-2008) va ser nul·la. Aquí, ja es començava a observar

Evolució del nombre d'ocupats a la província de Barcelona Gràfic 1

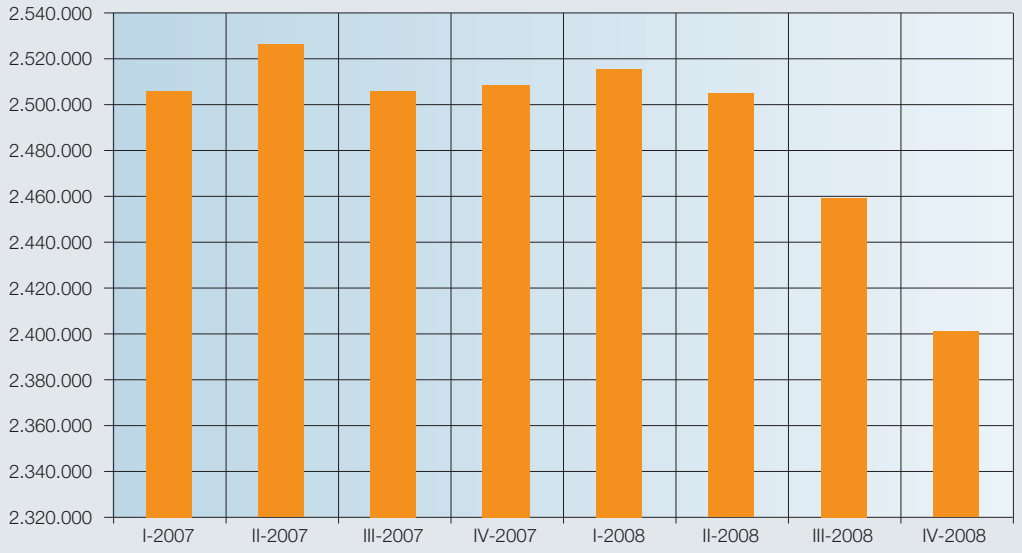

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

un cert estancament de l'activitat econòmica, però el deteriorament —producte de la crisi financera i econòmica— va tenir lloc durant la segona meitat de l'any 2008, i va ser dràstic i molt intens. Així doncs, des de mitjan 2008 s'ha produït una pèrdua de més de 100.000 llocs de treball (nombre d'afiliats) al conjunt de la província de Barcelona (de prop de 115.000 si es té en compte la variació entre el primer i el darrer trimestre del 2008 o d'uns 105.000 si es considera el període que comença el primer trimestre del 2007, quan la crisi econòmica encara era un amenaça poc palpable, i acaba a finals del 2008, quan ja és la crua realitat i no se sap quan es tocarà fons).

Les comarques que van experimentar un descens percentual menys important del nombre d'ocupats entre principis del 2007 i finals del 2008 van ser el Barcelonès, el Baix Llobregat, l'Alt Penedès i Osona. Aquestes mateixes comarques (excepte l'Alt Penedès) repeteixen si es té en compte la variació percentual experimentada entre el primer i el darrer trimestre del 2008 (gràfic 2). A l'extrem negatiu, les reduccions percentuals més elevades del volum d'ocupació entre principis del 2007 i les acaballes del 2008 van tenir lloc al Garraf, l'Anoia i el Maresme (o al Garraf, el Berguedà i l'Anoia si es considera l'evolució entre el primer i el darrer trimestre de l'any 2008).

Evolució del nombre d'ocupats per comarques Gràfic 2
(taxes de variació fins al darrer trimestre del 2008)

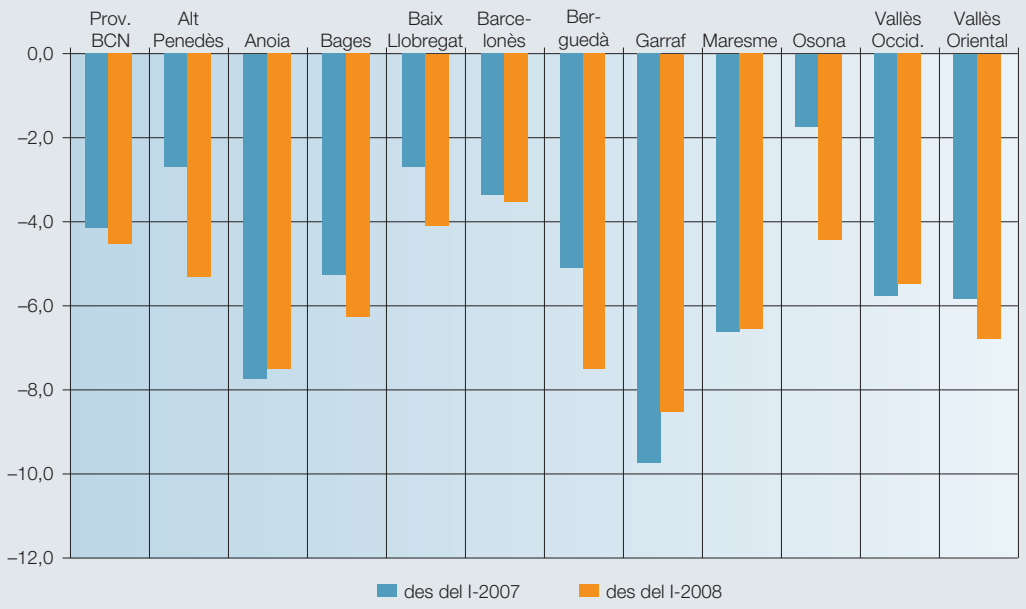

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Si ara es té en compte com s'ha repartit percentualment per comarques la gran reducció del nombre d'afiliats que ha experimentat la província de Barcelona (de més de 100.000 persones, la qual cosa equival, per exemple, al nombre d'habitants que té tota la comarca de l'Alt Penedès) i les dades es comparen amb la proporció sobre el total d'afiliats barcelonins que tenia cada comarca al començament de l'any 2007, es veu clarament que hi ha quatre comarques que són les menys perjudicades (gràfic 3): el Barcelonès (ja que més del 50% dels ocupats totals de la província s'ubicaven en aquesta comarca, però, en canvi, la reducció del nombre de treballadors que va experimentar la comarca entre principis del 2007 i finals del 2008 només va representar el 40% de la disminució total d'ocupats a la província); el Baix Llobregat (amb uns percentatges respectius del 12 i el 7,8%), Osona (2,5 i 1%) i l'Alt Penedès (1,7 i 1,1%). A la banda negativa, les comarques més perjudicades van ser el Vallès Occidental, el Maresme,

el Vallès Oriental i el Garraf. La primera ocupava, a principis del 2007, el 15,7% de tots els treballadors de la província de Barcelona i, en canvi, la pèrdua de llocs de treball que va registrar va representar gairebé el 22% dels més de 100.000 llocs de treball en total que es van perdre a la província entre el primer trimestre del 2007 i el darrer del 2008. Els percentatges respectius per al Maresme van ser del 5,3 i el 8,5%; els del Vallès Oriental, del 6,1 i el 8,5%, i els del Garraf, de l'1,6 i el 3,7%. La resta de comarques (l'Anoia, el Bages i el Berguedà) van quedar en una situació intermèdia. Pel que fa a l'Alt Penedès, cal precisar que la participació de la comarca en la reducció total del nombre d'ocupats a la província de Barcelona va ser lleugerament inferior a la seva participació en el nombre d'afiliats de principis de l'any 2007, però la situació s'inverteix si es consideren l'evolució entre el primer i el darrer trimestre del 2008 i el percentatge d'ocupats barcelonins que treballaven a la comarca el primer trimestre del 2008. Això és així —es pot observar al conjunt de gràfics incorporats a l'annex 1 d'aquesta monografia— perquè, durant l'any 2007, la dinàmica de la comarca de l'Alt Penedès va ser clarament més negativa que durant bona part de l'any 2008, excepte pel que fa al darrer trimestre. Finalment, pel que fa a l'Anoia, el Bages i el Berguedà, tot i que, entre principis del 2007 i finals del 2008, aquestes comarques van registrar una disminució percentual del nombre d'afiliats sobre el total de la província de Barcelona més elevada que el percentatge d'ocupats que tenien sobre el total de la província el primer trimestre del 2007, la diferència no va ser tan acusada com la que s'observa a les comarques esmentades anteriorment (és a dir, el Vallès Occidental, el Maresme, el Vallès Oriental i el Garraf); passa el mateix si, en comptes de considerar la referència de principis del 2007, s'utilitza la del primer trimestre de l'any 2008.

Diferència entre la participació en el nombre total d'ocupats de la província de Barcelona en la data de referència i la participació en el total de llocs de treball perduts a la província des de la data de referència fins al darrer trimestre de 2008 Gràfic 3
(en %)

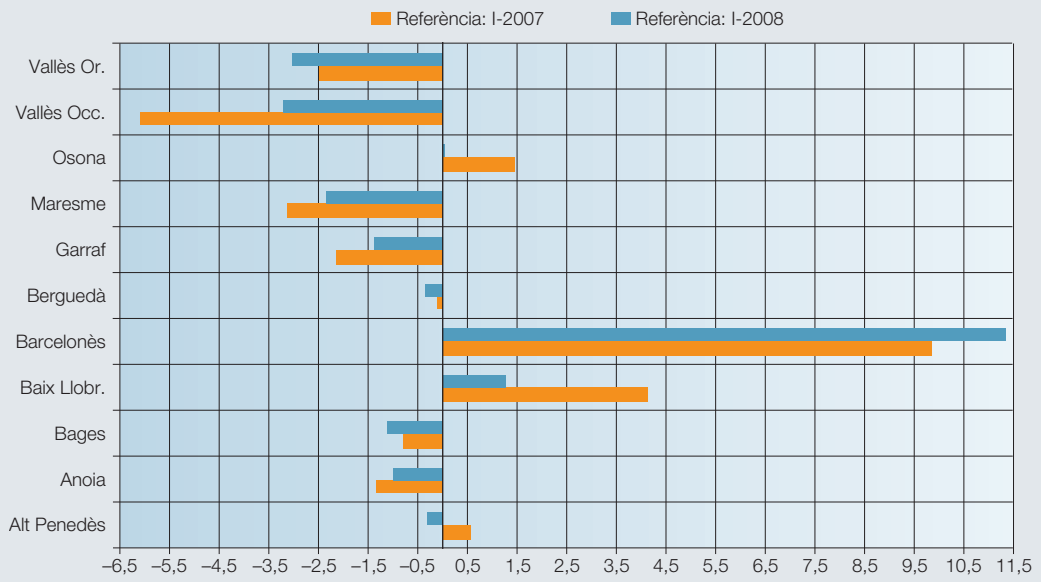

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Pel que fa al punt de vista temporal, al gràfic 4 es pot observar que a totes les comarques de la província de Barcelona els descensos percentuals més importants del nombre d'ocupats van tenir lloc durant el tercer i, sobretot, durant el quart trimestre del 2008. Només al Garraf i el Maresme s'observa que la reducció del quart trimestre del 2007 va ser lleugerament superior a la del tercer trimestre del

2008. D'altra banda, únicament a l'Anoia la taxa de decreixement del quart trimestre del 2008 va ser inferior a la del trimestre immediatament anterior; a la resta de comarques, aquesta taxa de descens va ser igual o superior. Això és una prova del deteriorament progressiu de l'economia a partir de mitjan 2008, situació que sembla que continuarà els primers trimestres del 2009.

Evolució del nombre d'ocupats Gràfic 4
(taxes de variació intertrimestral)

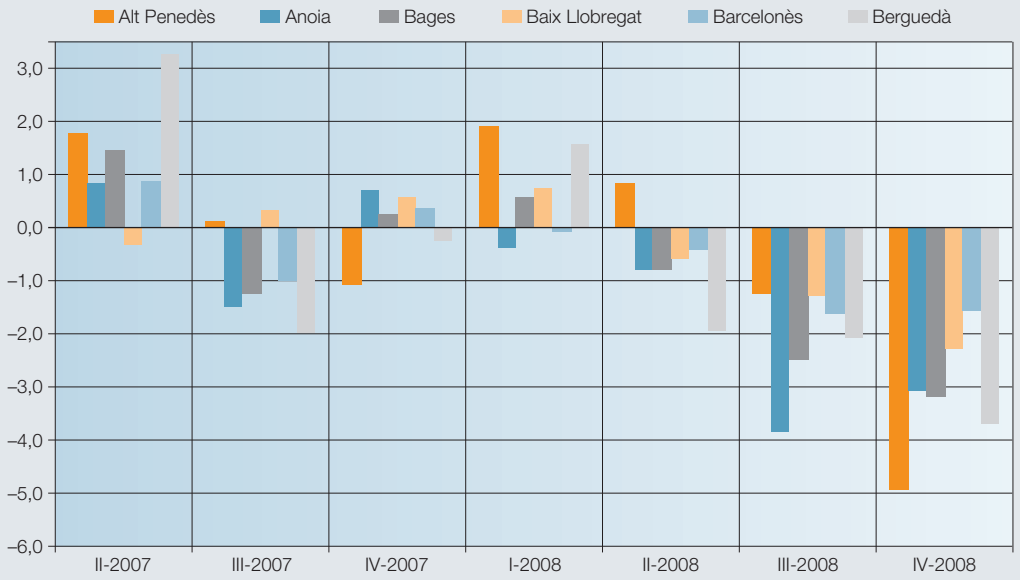

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Evolució del nombre d'ocupats *(continuació)* Gràfic 4
(taxes de variació intertrimestral)

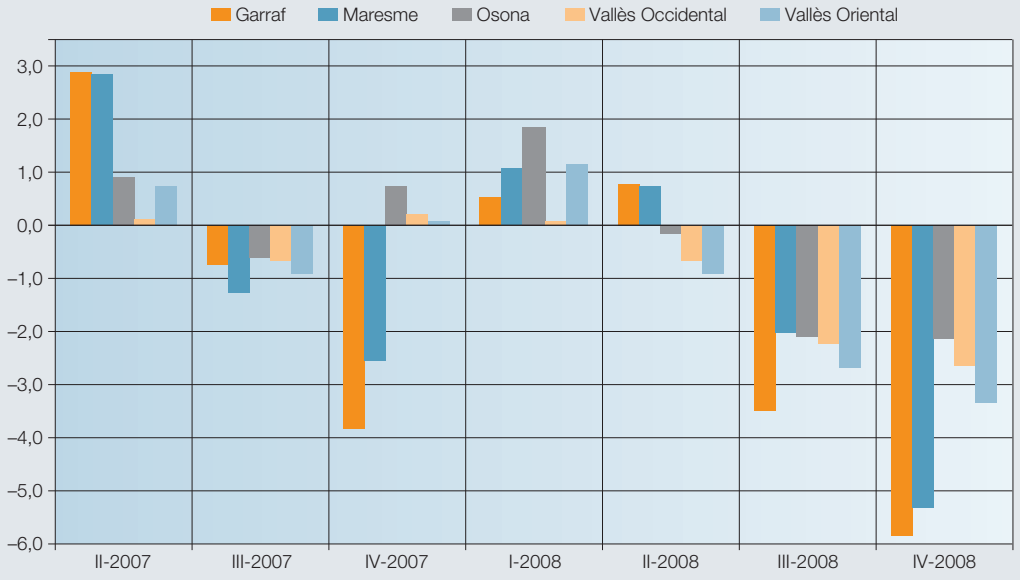

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Des del punt de vista municipal, cal destacar, d'una banda, que a 55 municipis dels 312 que formen la província de Barcelona (és a dir, al 17,6% del total) es van registrar uns descensos relatius del nombre d'ocupats superiors al 10% entre el primer trimestre del 2007, quan la crisi encara no es podia preveure, i el darrer trimestre del 2008, quan ja era una realitat del tot tangible. D'aquests municipis, un total de 10 tenien un cert pes en el conjunt provincial barceloní, amb més de 5.000 treballadors cadascun a principis del 2007: es tracta de Palau-solità i Plegamans, Malgrat de Mar, Caldes de Montbui, Pineda de Mar, Premià de Mar, Calella, Sant Pere de Ribes, Polinyà, Castellar del Vallès i Ripollet.

D'altra banda, cal destacar que 116 dels 312 municipis que formen la província de Barcelona (és a dir, el 37,2% de tots els municipis) van aconseguir incrementar el nombre d'ocupats entre el primer trimestre del 2007 i el darrer del 2008. En qualsevol cas, la majoria d'aquests municipis són petits i tenen poc pes en el nombre total d'ocupats de la província de Barcelona. Tanmateix, hi ha algunes excepcions: les ciutats de l'Hospitalet de Llobregat, el Prat de Llobregat i Sant Cugat del Vallès, cadascuna de les quals té un pes superior a l'1% en el nombre total d'ocupats de la província de Barcelona. En un segon nivell, amb més de 15.000 ocupats, hi ha Santa Perpètua de Mogoda; amb més de 10.000, hi ha Castellbisbal, i amb més de 4.000 treballadors, Sant Sadurní d'Anoia, Sant Esteve Sesrovires i la Roca del Vallès. No obstant això, si s'observés la variació produïda entre el primer i el darrer trimestre de l'any 2008, el resultat seria força diferent: en aquest cas, es veuria que el nombre d'ocupats només es va incrementar en 38 municipis (el 12,2% del total). D'aquests 38 municipis, Sant Cugat del Vallès i Sant Esteve Sesrovires són els únics que tenien més de 4.000 ocupats a finals de l'any 2008.

Des d'un altre punt de vista, si es tenen en compte el percentatge sobre el total d'ocupats de la província de Barcelona que representava cada municipi a principis del 2007 i la proporció en què cada municipi va contribuir a la reducció del nombre de treballadors que es va produir al conjunt provincial barceloní entre començaments del 2007 i el darrer trimestre del 2008 (reducció de més de 100.000 persones), es pot observar que en la banda positiva, a més dels municipis esmentats anteriorment que van augmentar el nombre de treballadors, també hi ha Gavà, Montcada i Reixac, Vic i la ciutat de Barcelona, ja que van participar en la reducció del nombre d'ocupats en una mesura molt inferior al que els pertocava tenint en compte el pes que tenien en el total de treballadors de la província a començaments del 2007. En la banda negativa, en canvi, destaquen especialment, per aquest ordre, Sabadell, Terrassa i Mataró, ja que el pes que tenien aquestes ciutats en el total d'ocupats durant el primer trimestre del 2007 equival a la meitat del percentatge en què van participar en la reducció total del nombre d'ocupats a la província de Barcelona des d'aleshores fins al darrer trimestre del 2008. En un segon terme, també es poden destacar els municipis de Rubí, Santa Coloma de Gramenet, Granollers, Igualada i Vilanova i la Geltrú, que estarien en una situació semblant, encara que les diferències entre tots dos percentatges no serien tan importants com en el cas dels tres municipis esmentats anteriorment. Els resultats serien molt semblants si en comptes d'agafar com a referència el primer trimestre del 2007 s'agafés el primer trimestre del 2008.

3. Diferència en l'impacte de la crisi per comarques i sectors

Considerant els grans sectors productius (l'agricultura, la indústria, la construcció i els serveis) i l'evolució que han tingut a la província de Barcelona, s'observa que la disminució del nombre d'ocupats més important va tenir lloc en els sectors de la construcció i la indústria, que van registrar unes variacions del –21,8 i el –10,3%, respectivament, si es considera l'evolució entre el primer trimestre del 2007 i el darrer del 2008 (i del –18,4 i el –7,7% si es pren com a referència el primer trimestre del 2008). D'altra banda, en el sector dels serveis, la reducció va ser inferior: del 0,2 i l'1,9%, respectivament, i el sector primari va experimentar una disminució del nombre d'ocupats de l'1,2% entre el primer i el darrer

trimestre del 2008.[1] Des del punt de vista temporal, tenint en compte els darrers vuit trimestres, mentre que la indústria va patir taxes de variació negatives ja des del segon trimestre del 2007 (en el sector de la construcció va passar el mateix, amb l'excepció del primer trimestre del 2008), els serveis no van començar a registrar reduccions de l'ocupació fins al tercer trimestre de l'any 2008 (excepte pel que fa al tercer trimestre del 2007). Per a tots els sectors (és a dir, agricultura, indústria, construcció i serveis), les reduccions percentuals intertrimestrals més elevades es van produir durant el tercer i el quart trimestre del 2008; la construcció (amb unes variacions del –6,5 i el –9,9%, respectivament) i la indústria (–2,6 i –4,4%) van ser els sectors que van registrar les variacions màximes. Els tipus de sectors més afectats i l'esquema temporal a les diverses comarques barcelonines no són gaire diferents dels que s'han comentat per al conjunt de la província.

D'altra banda, si dins dels sectors de les manufactures i els serveis es distingeixen diversos subsectors segons el nivell d'intensitat tecnològica (en el cas de les manufactures) o l'ús de les noves tecnologies de la informació i la comunicació (en el cas dels serveis), s'observa que, al conjunt provincial barceloní, la reducció més important del nombre d'ocupats va tenir lloc en els sectors més tradicionals en tots dos casos i que els sectors menys perjudicats per la crisi van ser els de les manufactures amb més intensitat tecnològica i els serveis més basats en l'economia del coneixement.[2] Així doncs, en el cas manufacturer, si es considera la variació del nombre d'ocupats entre el primer trimestre del 2007 i el darrer del 2008, mentre que les empreses avançades tecnològicament van registrar una reducció del 7,7%, i les de nivell tecnològic intermedi, una del 8,7%, el descens en el cas de les tradicionals va ser del 12% (si es considera l'evolució entre el primer i el darrer trimestre del 2008, les taxes de variació respectives són del –5,4, el –6,6 i el –8,7%). Pel que fa als serveis, l'evolució del nombre d'ocupats entre el primer trimestre del 2007 i el darrer del 2008 va ser positiva en els serveis basats en el coneixement, mentre que hi va haver una reducció del 2,4% en els tradicionals (si es considera la variació produïda entre el primer i el darrer trimestre del 2008, la reducció registrada en el cas dels primers va ser inferior a la registrada en el cas dels segons: variacions respectives del –1,4 i el –2,2%).

A continuació es calculen els índexs d'especialització de les diverses comarques en els grans sectors productius, es comparen en relació amb la província de Barcelona a principis del 2007 i es calcula la variació percentual del nombre d'ocupats entre el primer trimestre del 2007 i el darrer del 2008.[3] D'aquesta manera, es pot considerar que les comarques més exposades a la crisi i més afectades per la crisi en cada sector són les que estan més especialitzades que el conjunt provincial barceloní en el

1. A partir del primer trimestre del 2008 es van incorporar a la categoria d'autònoms els afiliats al règim especial agrari per compte propi (unes 20.000 persones al conjunt de la província de Barcelona, segons dades de desembre del 2007), per la qual cosa, si es calculés la variació produïda entre el primer trimestre del 2007 i el darrer del 2008, sortiria un ascens percentual notable però artificial.
2. L'agrupació dels sectors productius és la següent: les manufactures avançades estan integrades pels subsectors de màquines d'oficina i equips informàtics; maquinària i materials elèctrics; material electrònic, ràdio, TV i comunicació, i instruments medicoquirúrgics i de precisió. Les intermèdies estan integrades pels subsectors de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs; altres materials de transport; indústries químiques; cautxú i matèries plàstiques, i construcció de maquinària i equips mecànics. Les tradicionals són la resta de subsectors manufacturers. Els serveis basats en el coneixement inclouen els subsectors de correus i telecomunicacions; mediació financera; activitats auxiliars de mediació financera; assegurances i plans pensions; activitats informàtiques; recerca i desenvolupament; altres activitats empresarials; educació i sanitat, i serveis socials. Els serveis tradicionals són la resta de subsectors del sector dels serveis. Per al cas concret del Berguedà, el desglossament disponible és menys detallat. Els sectors inclosos en les manufactures avançades, les intermèdies i les tradicionals continuen sent els mateixos. Però, en aquest cas, els serveis avançats inclouen els subsectors de mediació financera; activitats immobiliàries, lloguers i serveis empresarials; educació; activitats sanitàries i veterinàries, i serveis socials. La resta s'inscriu en els serveis tradicionals.
3. En el cas del sector primari s'ha considerat la variació produïda entre el primer i el darrer trimestre del 2008. El motiu és el canvi metodològic que hi va haver l'any 2008 —al qual fa referència la nota 1—, que faria que s'obtinguessin increments elevats artificials si es considerés la variació entre el primer trimestre del 2007 i el darrer del 2008.

sector en qüestió i han patit una variació del nombre d'afiliats més negativa que la província.[4] En cada cas es presenta un gràfic en què s'han classificat les diverses comarques segons la posició que ocupen en relació amb la província de Barcelona tant pel que fa a l'índex d'especialització (eix de les X) com pel que fa a la variació produïda en l'ocupació fins a finals de l'any 2008 (eix de les Y). Les comarques més afectades i exposades a la crisi en cadascun dels sectors considerats són, així, les que se situen en el quadrant inferior dret.

En el cas del sector primari, destaca negativament el Berguedà, la comarca barcelonina més especialitzada en aquest sector, que va registrar una reducció del nombre d'ocupats del 5,1% entre el primer i el darrer trimestre del 2008, clarament per sobre del descens de la província de Barcelona en conjunt (de l'1,2%). Una altra comarca força perjudicada va ser el Vallès Oriental, també més especialitzada en aquest sector que el conjunt provincial barceloní, que va experimentar la davallada més important en el nombre d'afiliats d'aquest sector juntament amb el Garraf (amb una especialització idèntica a la del conjunt provincial barceloní). Altres comarques que també es troben en aquest quadrant inferior dret són l'Anoia i el Maresme (gràfic 5). A la banda positiva caldria destacar el Barcelonès, l'Alt Penedès i Osona, que registren un increment del nombre d'ocupats.

Posició de les comarques segons l'índex d'especialització respecte de la província de Barcelona el primer trimestre del 2008 (eix de les X) i la variació percentual del nombre d'ocupats, comparada amb la del conjunt provincial, entre el primer i el darrer trimestre del 2008 (eix de les Y). Sector primari Gràfic 5

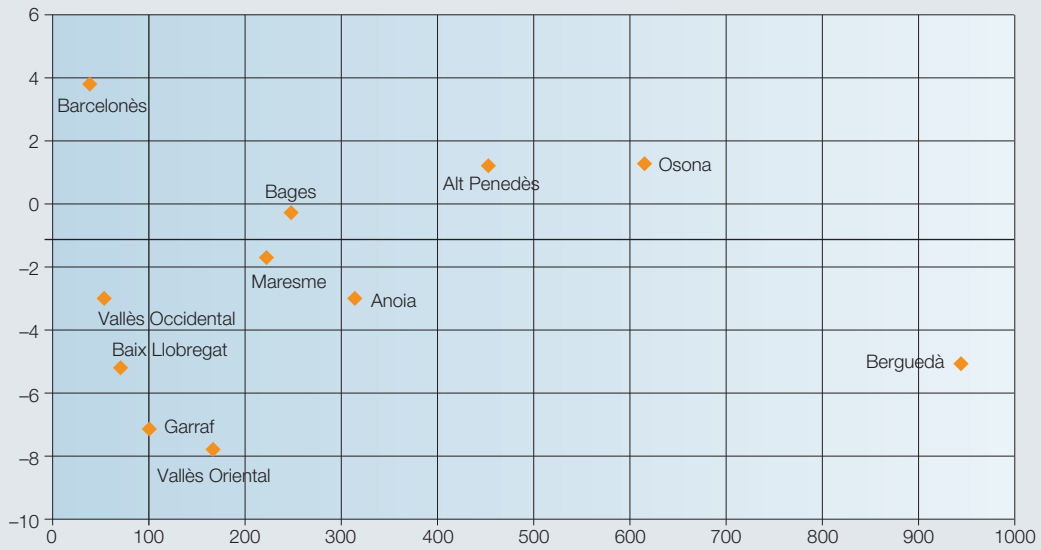

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Pel que fa al sector de la construcció (gràfic 6), el Berguedà torna a destacar com la comarca més especialitzada de la província de Barcelona a principis del 2007. Aquesta comarca va registrar un descens del nombre d'ocupats lleugerament superior al del conjunt provincial barceloní. D'altra banda, el Garraf i el Maresme, que són la segona i la tercera comarca més especialitzades de la província de Barcelona, respectivament, van experimentar les reduccions més elevades del nombre d'afiliats. En

4. A aquest efecte, l'índex d'especialització es calcula per mitjà d'aquesta fórmula: $(O_{CS} / O_{CT}) / (O_{PS} / O_{PT}) \times 100$, en què la variable *O* són els ocupats; *C* es refereix a la comarca; *P*, a la província de Barcelona; *S*, al sector, i *T*, al total d'ocupats.

Posició de les comarques segons l'índex d'especialització respecte de la província de Barcelona el primer trimestre del 2007 (eix de les X) i la variació percentual del nombre d'ocupats, comparada amb la del conjunt provincial, entre el primer trimestre del 2007 i el darrer trimestre del 2008 (eix de les Y). Sector de la construcció Gràfic 6

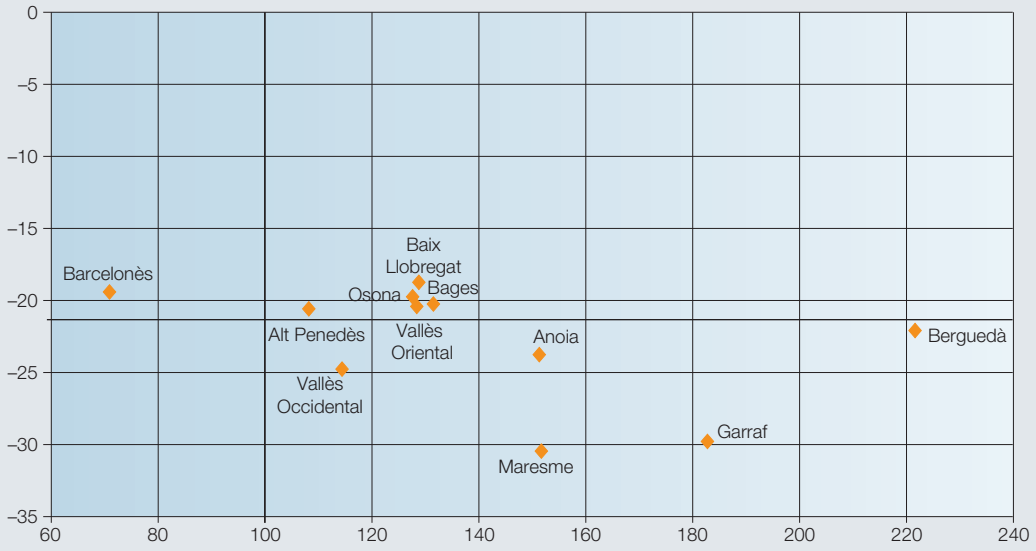

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

aquest quadrant inferior dret, també destaquen negativament l'Anoia i el Vallès Occidental, que són les altres dues comarques barcelonines que combinen un grau d'especialització més elevat que el conjunt de la província en el sector de la construcció amb una caiguda del nombre d'ocupats també més elevada.

En el cas industrial (gràfic 7), la comarca de l'Anoia és clarament la més afectada, ja que no només és la comarca barcelonina més especialitzada en aquest sector, sinó que també és la que va registrar un descens percentual més important del nombre d'ocupats des de principis del 2007 fins a finals del 2008 (variació del –13,9%). Amb un índex d'especialització també molt elevat (superior al 150%) i una taxa de descens entorn del 9-10% (molt semblant a la del conjunt de la província de Barcelona), també destaquen negativament les comarques del Bages, el Vallès Oriental i l'Alt Penedès.

En el sector de la indústria, segons la intensitat tecnològica, les manufactures es poden classificar en avançades, intermèdies i tradicionals (gràfics 8, 9 i 10). Pel que fa a les avançades, tenint en compte l'índex d'especialització en aquest tipus de sector i la variació del nombre d'ocupats registrada entre principis del 2007 i finals del 2008, la comarca més afectada per la crisi seria l'Alt Penedès, ja que combina el grau d'especialització més elevat de totes les comarques de la província de Barcelona amb el tercer descens percentual més important. En segon lloc, també es podrien destacar les comarques de l'Anoia, el Baix Llobregat i el Vallès Oriental, ja que presenten unes taxes de variació negativa similars o majors a les del conjunt provincial barceloní i a principis de l'any 2007 tenien un índex d'especialització superior al 125%.

En el cas de les manufactures intermèdies, hi ha tres comarques que destaquen negativament: són, per aquest ordre, el Vallès Oriental, el Vallès Occidental i el Bages, ja que combinen un grau d'especialització

Posició de les comarques segons l'índex d'especialització respecte de la província de Barcelona el primer trimestre del 2007 (eix de les X) i la variació percentual del nombre d'ocupats, comparada amb la del conjunt provincial, entre el primer trimestre del 2007 i el darrer trimestre del 2008 (eix de les Y). Sector industrial

Gràfic 7

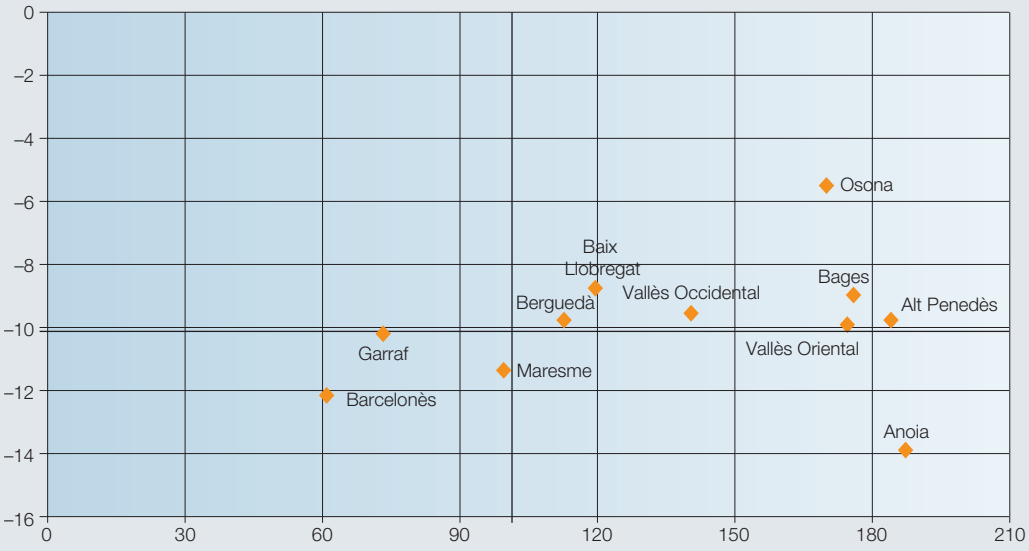

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Posició de les comarques segons l'índex d'especialització respecte de la província de Barcelona el primer trimestre del 2007 (eix de les X) i la variació percentual del nombre d'ocupats, comparada amb la del conjunt provincial, entre el primer trimestre del 2007 i el darrer trimestre del 2008 (eix de les Y). Sector de les manufactures avançades

Gràfic 8

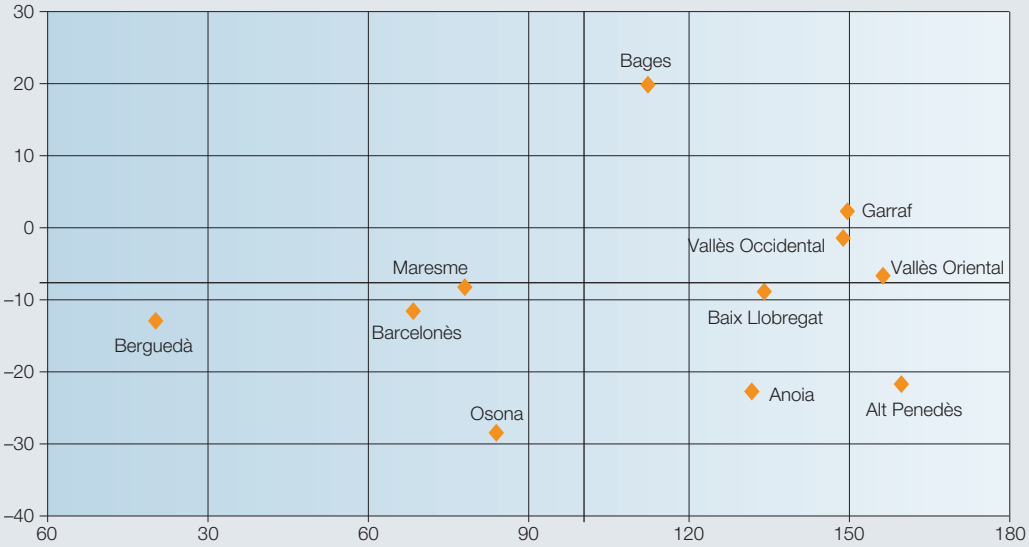

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Posició de les comarques segons l'índex d'especialització respecte de la província de Barcelona el primer trimestre del 2007 (eix de les X) i la variació percentual del nombre d'ocupats, comparada amb la del conjunt provincial, entre el primer trimestre del 2007 i el darrer trimestre del 2008 (eix de les Y). Sector de les manufactures intermèdies Gràfic 9

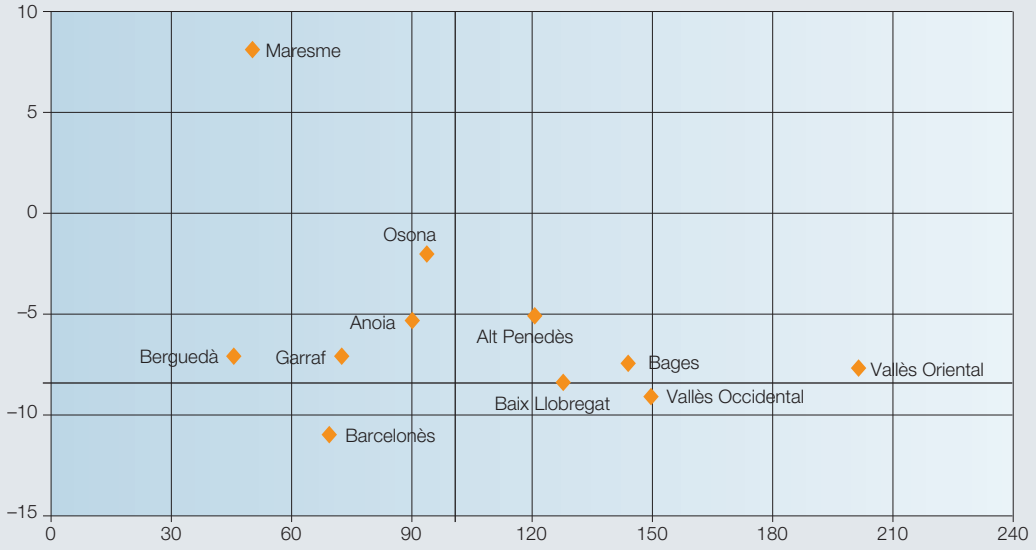

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Posició de les comarques segons l'índex d'especialització respecte de la província de Barcelona el primer trimestre del 2007 (eix de les X) i la variació percentual del nombre d'ocupats, comparada amb la del conjunt provincial, entre el primer trimestre del 2007 i el darrer trimestre del 2008 (eix de les Y). Sector de les manufactures tradicionals Gràfic 10

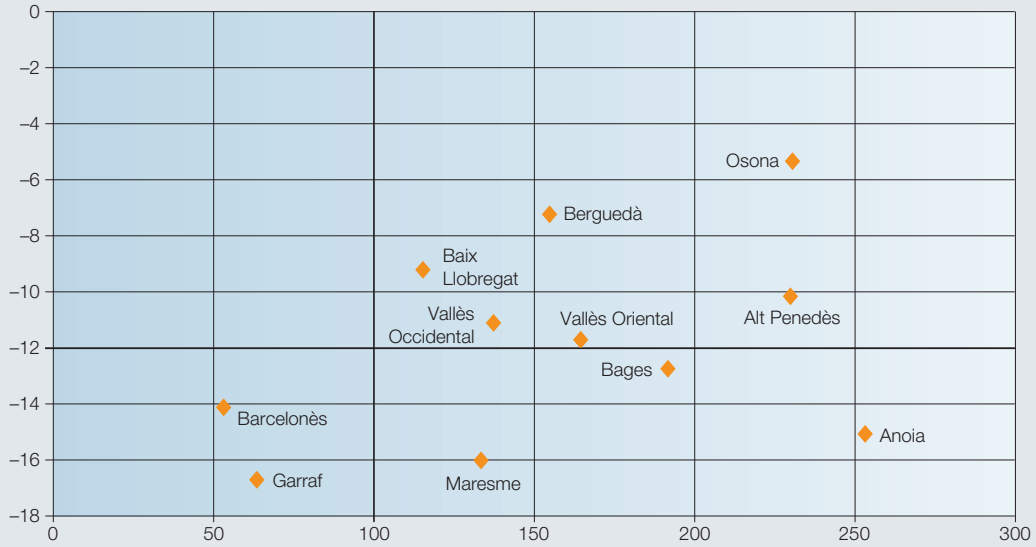

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

en aquest tipus de sector notablement major a la mitjana (índex superior al 145%) amb una variació negativa del nombre d'ocupats entre el primer trimestre del 2007 i el darrer del 2008 semblant al descens percentual experimentat pel conjunt de la província de Barcelona (del 8,7%). Pel que fa a les manufactures tradicionals, la comarca més afectada, en què es combinen el grau d'especialització més elevat en aquest tipus de sector amb el tercer descens percentual més important de totes les comarques de la província de Barcelona, és l'Anoia. El Maresme i el Bages també se situen en el quadrant inferior dret, que aplega les comarques més especialitzades que la mitjana i amb un decreixement percentual del nombre d'ocupats més elevat que el del conjunt provincial barceloní. D'altra banda, l'Alt Penedès i el Vallès Oriental, amb un índex d'especialització superior al 150%, van registrar taxes de descens inferiors a les del conjunt de la província de Barcelona (del 12%) però superiors al 10%.

En el cas dels serveis (gràfic 11), s'observa que només la comarca del Barcelonès està més especialitzada que la mitjana (és l'única que apareix a la dreta de l'eix de les X). Aquesta comarca va registrar un descens del nombre d'ocupats només cinc dècimes superior al del conjunt provincial barceloní entre el primer trimestre del 2007 i el darrer del 2008 (variacions respectives del –0,7 i el –0,2%). Negativament, destaca, per sobre de tota la resta, la comarca del Garraf, que és, darrere del Barcelonès, la comarca barcelonina més especialitzada en els serveis i la que va registrar una variació més negativa del nombre d'ocupats en el període objecte d'anàlisi (reducció del 4,4%). Segons la intensitat de l'ús de les noves tecnologies de la informació i la comunicació, els subsectors del sector terciari es poden classificar en serveis basats en el coneixement, d'una banda, i serveis tradicionals, de l'altra (gràfics 12 i 13).

En el cas dels serveis avançats, només dues comarques van registrar variacions negatives del nombre d'ocupats entre el primer trimestre del 2007 i el darrer del 2008: l'Anoia i el Berguedà, tot i que són de

Posició de les comarques segons l'índex d'especialització respecte de la província de Barcelona el primer trimestre del 2007 (eix de les X) i la variació percentual del nombre d'ocupats, comparada amb la del conjunt provincial, entre el primer trimestre del 2007 i el darrer trimestre del 2008 (eix de les Y). Sector dels serveis Gràfic 11

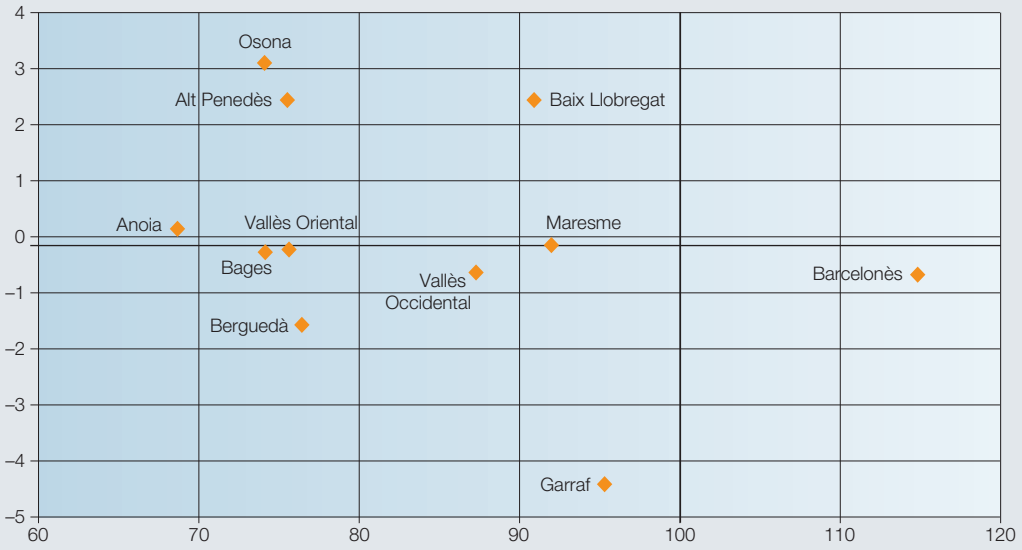

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Posició de les comarques segons l'índex d'especialització respecte de la província de Barcelona el primer trimestre del 2007 (eix de les X) i la variació percentual del nombre d'ocupats, comparada amb la del conjunt provincial, entre el primer trimestre del 2007 i el darrer trimestre del 2008 (eix de les Y). Sector dels serveis basats en el coneixement Gràfic 12

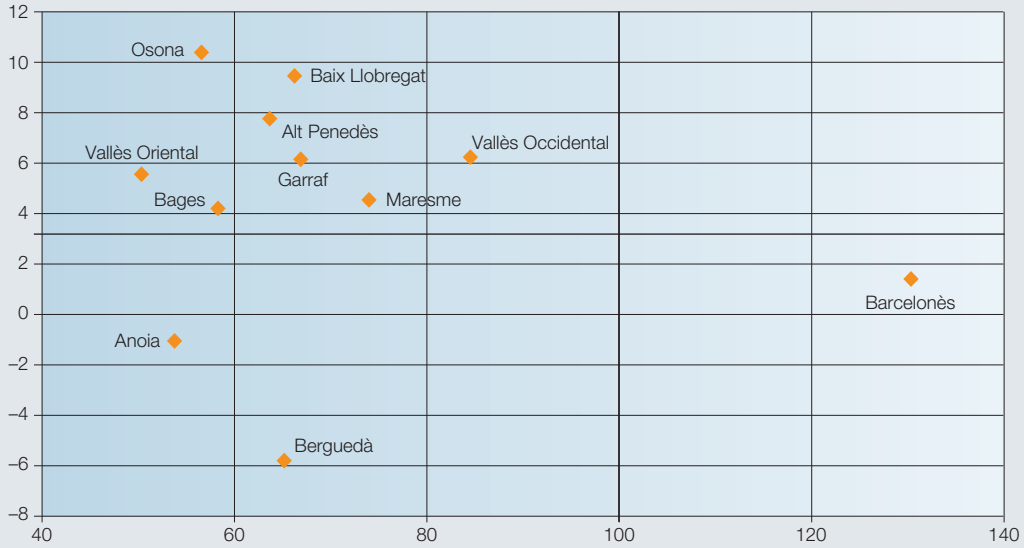

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Posició de les comarques segons l'índex d'especialització respecte de la província de Barcelona el primer trimestre del 2007 (eix de les X) i la variació percentual del nombre d'ocupats, comparada amb la del conjunt provincial, entre el primer trimestre del 2007 i el darrer trimestre del 2008 (eix de les Y). Sector dels serveis tradicionals Gràfic 13

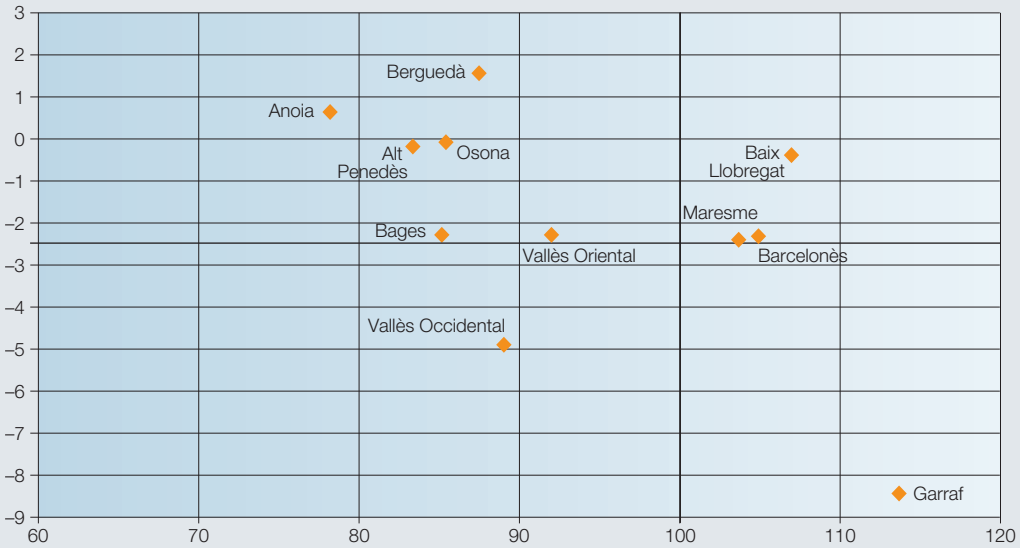

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

les comarques barcelonines menys especialitzades en aquest tipus de sector. El Barcelonès, d'altra banda, combina un grau d'especialització molt elevat respecte al conjunt provincial barceloní (índex del 130%) amb un creixement del nombre d'ocupats clarament inferior al que es va produir al conjunt provincial barceloní (l'1,4% enfront del 3,2%). A l'altre extrem, el Vallès Occidental i el Maresme, segona i tercera comarca barcelonina més especialitzades en els serveis basats en el coneixement, van registrar augments del nombre de treballadors per sobre de la mitjana. Finalment, pel que fa als serveis tradicionals, el Garraf és clarament la comarca més afectada, ja que, d'una banda, és la més especialitzada de la província de Barcelona en aquest tipus de serveis, i de l'altra, és la que va registrar una reducció més elevada del nombre d'ocupats (del 8,4%) durant els vuit trimestres considerats. Les altres comarques més especialitzades que la mitjana en els serveis no basats en el coneixement van registrar o bé disminucions del nombre d'ocupats similars a la del conjunt provincial barceloní (el Maresme i el Barcelonès) o bé van mantenir pràcticament estable el nombre de treballadors (és el cas del Baix Llobregat). La segona comarca amb una reducció més important del nombre d'ocupats en aquest cas específic (variació del –4,9%) va ser el Vallès Occidental (que té un índex d'especialització proper al 90%).

Si dins del sector industrial es distingeixen subsectors més detallats, s'observa que, a la província de Barcelona, el descens percentual més important del nombre d'ocupats entre el primer trimestre del 2007 i el darrer del 2008 es va produir en la indústria tèxtil i de la confecció (amb una variació negativa superior al 20%). La indústria dels minerals no metàl·lics, el subsector del cautxú i el plàstic i el de les altres manufactures diverses van experimentar un descens d'entre el 15 i el 20%. Amb una reducció del nombre d'afiliats d'entre el 10 i el 15%, destaquen les indústries del cuir i el calçat, la de la fabricació de material de transport, la metal·lúrgia i fabricació de productes metàl·lics, la de la fusta i el suro i les indústries extractives, a més del subsector del material electrònic. Tot seguit, amb una variació negativa compresa entre el 5 i el 10%, hi ha la indústria del paper i l'edició, la de la construcció de maquinària i la del material elèctric. Finalment, amb un descens d'entorn del 2%, les indústries menys afectades són les químiques i les de l'alimentació, les begudes i el tabac, a més de les de l'energia elèctrica, el gas i l'aigua, les de fabricació d'instruments de precisió i les de màquines d'oficina i equips informàtics; aquestes tres darreres, de fet, van experimentar una lleugera variació positiva (o un descens inferior al 2% si es considera l'evolució de l'any 2008). En termes absoluts, amb una pèrdua d'uns 5.000 afiliats o més, destaquen la indústria tèxtil i de la confecció, la de fabricació de material de transport i la metal·lúrgia i fabricació de productes metàl·lics.

Si es fa una operació similar en el cas del sector terciari, s'observa que el subsector més afectat per la crisi és, clarament, el de les activitats immobiliàries i de lloguer, la qual cosa és ben lògica després de l'esclat de la bombolla immobiliària i la fi del boom de la construcció a Catalunya i Espanya. Entre el primer trimestre del 2007 i el darrer del 2008, a la província de Barcelona el nombre de treballadors d'aquest subsector va baixar el 16,6%. Amb reduccions per sobre del 5%, també destaquen els subsectors de correus i telecomunicacions i el de l'Administració pública, defensa i seguretat social obligatòria. Els altres subsectors del terciari que van registrar una pèrdua de treballadors van ser el de les altres activitats empresarials (variació del –3,7%, tot i que, dins d'aquest subsector, cal destacar l'augment del nombre de treballadors pel que fa a les activitats relacionades amb la recerca o la informàtica), el dels transports (–2,2%) i el del comerç (–1,8%), mentre que el subsector de l'hoteleria i el d'altres activitats socials i de serveis van mantenir una certa estabilitat pel que fa al nombre d'ocupats. A l'altre extrem, destaquen els increments del nombre de treballadors que van registrar el subsector de la mediació financera (prop del 3%) i, sobretot, el de l'educació (el 8,5%) i el de les activitats sanitàries i veterinàries (més del 15%), amb un component públic o de «no-mercat» important. En termes absoluts, amb un pèrdua, a la província de Barcelona, de més de 13.000 afiliats entre el primer trimestre del 2007 i el darrer del 2008, destaquen el subsector d'altres activitats empresarials i, amb més de 8.000 treballadors, tant el del comerç com el de les activitats immobiliàries i de lloguer.

Tal com s'ha fet en el cas dels grans sectors d'activitat (agricultura, indústria, construcció i serveis), així com en el cas dels diversos subsectors manufacturers i de serveis segons el contingut tecnològic que presentaven o segons si estaven més o menys basats en el coneixement, tot seguit es calcula l'índex d'especialització al primer trimestre del 2007 de les diverses comarques en els diferents subsectors considerats (en el cas industrial, 15 subsectors, i en el dels serveis, 9), així com la variació del nombre d'ocupats registrada des d'aquella data fins a les darreries del 2008. De nou, es pot dir que les comarques més exposades a la crisi i més afectades per la crisi pel que fa a cada subsector són les que combinen un índex d'especialització més elevat en el subsector en qüestió amb una variació percentual negativa més important del nombre d'ocupats fins a l'últim trimestre del 2008. El quadre 1 sintetitza els resultats i destaca les comarques més afectades en cada cas. Els resultats detallats es poden consultar a l'annex 2 d'aquesta monografia.

Pel que fa als diversos subsectors industrials considerats, s'observa que, en 7 subsectors dels 15 que s'han analitzat, el Vallès Occidental registra tant un índex d'especialització més elevat que la província de Barcelona a principis del 2007 com una reducció percentual relativa més important del nombre d'ocupats des d'aleshores fins a finals del 2008. Passa el mateix en el cas de l'Anoia, el Bages, el Baix Llobregat i el Vallès Oriental pel que fa a 6 dels subsectors especificats. De la mateix manera, cal tenir en compte que, si elaboréssim un rànquing de les comarques més especialitzades en cada subsector i el combinéssim amb un rànquing de les comarques que registren una evolució més negativa del nombre d'ocupats (i en comprovéssim l'efecte combinat resultant), veuríem que l'Alt Penedès, l'Anoia i el Berguedà destaquen negativament com les comarques més afectades pel que fa a 3 subsectors cadascuna. En el cas de l'Alt Penedès, es tracta del subsector dels minerals no metàl·lics, el de la indústria del paper i el conjunt de subsectors de les manufactures avançades (màquines d'oficina i equips informàtics, material elèctric i electrònic i instruments de precisió, encara que també destaquen negativament Osona pel que fa al subsector del material electrònic i la construcció de màquines d'oficina i equips informàtics, l'Anoia pel que fa al material elèctric —l'apartat més important— i el Maresme pel que fa a la fabricació d'instruments de precisió); en el cas de l'Anoia, es tracta del subsector del tèxtil i la confecció, el de la metal·lúrgia i la fabricació de productes metàl·lics i el de la fusta i el suro; finalment, en el cas del Berguedà, aquests subsectors són el dels minerals no metàl·lics, el de les indústries extractives i el de l'energia elèctrica, el gas i l'aigua. La conjuntura també és molt dolenta per al Maresme pel que fa al tèxtil i la confecció; mentre que, pel que fa a les manufactures diverses, Osona és la comarca més afectada (de la mateixa manera que pel que fa al subsector del cuir i el calçat); el Vallès Oriental és la comarca amb una evolució més negativa en el subsector del material de transport i la indústria química, mentre que la comarca veïna, el Vallès Occidental, és la que va obtenir uns resultats més negatius en el sector del cautxú i el plàstic i en el de la construcció de maquinària, encara que en aquest darrer cas va acompanyada del Bages, que, d'altra banda, és la comarca barcelonina amb uns resultats més negatius en el subsector de l'alimentació.

Si es fa una anàlisi similar per als subsectors dels serveis especificats en aquesta monografia (9 en total), s'observa el mal comportament del Barcelonès, el Vallès Occidental, el Garraf i el Maresme pel que fa a les activitats immobiliàries i de lloguer i les activitats empresarials, encara que per a les dues primeres comarques la branca responsable d'aquest mal comportament va ser la de les activitats empresarials, i per a les dues darreres, especialment per al Garraf, la branca responsable va ser més la de les activitats immobiliàries i de lloguer. En el cas del subsector del transport i les telecomunicacions, les comarques que combinen un índex d'especialització elevat amb una variació percentual negativa important del nombre d'ocupats són el Barcelonès, l'Alt Penedès i el Vallès Oriental: en el cas de la primera, la branca responsable va ser la de les telecomunicacions; en el cas de les altres dues, va ser la del transport i l'emmagatzematge. D'altra banda, els mals resultats obtinguts pel subsector de l'Administració pública a la província de Barcelona s'han d'imputar bàsicament a la comarca del

Quadre 1

Comarques barcelonines més afectades per la crisi econòmica per subsectors

SECTOR INDUSTRIAL	Variació de l'ocupació, província Barcelona (%)	Comarques més afectades: combinen un índex d'especialització més elevat que la província el primer trimestre del 2007 amb una variació negativa més important del nombre d'ocupats entre el primer trimestre del 2007 i el darrer trimestre del 2008
Indústries tèxtils i de la confecció	–21,1	Anoia, Bages, Maresme i Osona
Fabricació d'altres productes minerals no metàl·lics	–16,6	Alt Penedès, Anoia, Bages, Berguedà, Vallès Occidental i Vallès Oriental
Indústries manufactureres diverses	–16,2	Bages, Baix Llobregat, Osona i Vallès Occidental
Transformació del cautxú i de matèries plàstiques	–15,2	Baix Llobregat i Vallès Occidental
Indústries del cuir i el calçat	–14,6	Osona i Vallès Oriental
Fabricació de material de transport	–13,6	Vallès Occidental i Vallès Oriental
Metal·lúrgia i fabricació de productes metàl·lics	–13,0	Alt Penedès, Anoia, Baix Llobregat i Garraf
Indústries de la fusta i el suro	–12,5	Anoia, Bages, Baix Llobregat, Garraf, Vallès Occidental i Vallès Oriental
Indústries extractives i de refinació del petroli	–10,5	Anoia, Berguedà, Garraf i Vallès Oriental
Materials i equips elèctrics, electrònics i òptics	–7,7	Alt Penedès, Anoia i Baix Llobregat
Indústries del paper, les arts gràfiques i de suports enregistrats	–6,8	Alt Penedès i Vallès Occidental
Construcció de maquinària i equips mecànics	–5,0	Bages, Baix Llobregat i Vallès Occidental
Indústries químiques	–1,9	Vallès Oriental
Indústries de l'alimentació, les begudes i el tabac	–1,8	Bages
Energia elèctrica, gas i aigua	1,0	Berguedà

SECTOR DELS SERVEIS	Variació de l'ocupació, província Barcelona (%)	Comarques més afectades: combinen un índex d'especialització elevat en relació amb la província el primer trimestre del 2007 amb una pitjor evolució (major descens o menor increment) del nombre d'ocupats entre el primer trimestre del 2007 i el darrer trimestre del 2008
Activitats immobiliàries i lloguers; serveis empresarials	–5,4	Barcelonès i Vallès Occidental (serveis a les empreses) i Garraf i Maresme (activitats immobiliàries)
Administració pública, defensa i SS obligatòria	–5,3	Barcelonès
Transport, emmagatzematge i telecomunicacions	–2,6	Alt Penedès i Vallès Oriental (transport) i Barcelonès (telecomunicacions)
Comerç i reparacions	–1,7	Bages, Baix Llobregat, Osona, Vallès Occidental i Vallès Oriental
Altres activitats socials i de serveis; serveis personals i de les llars	0,1	Baix Llobregat
Hoteleria	0,2	Garraf, Maresme i Baix Llobregat
Mediació financera	2,9	Bages
Educació	8,5	Bages
Activitats sanitàries i veterinàries, serveis socials	16,8	Berguedà

Nota: en vermell, les comarques més afectades segons el rànquing combinat relatiu a l'índex d'especialització més elevat i la variació negativa més important del nombre d'ocupats (o un creixement inferior).

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Barcelonès, la més especialitzada en aquest subsector, que va experimentar una caiguda del nombre de treballadors del 7,3% (de fet, va ser l'única comarca, juntament amb el Vallès Occidental, que va experimentar una taxa de variació negativa en aquest subsector entre el primer trimestre del 2007 i el darrer del 2008).

En el cas del comerç, el Bages, el Baix Llobregat, Osona i els dos Vallès, tant l'Occidental com l'Oriental, són les comarques que mostren, de manera combinada, tant un índex d'especialització més alt que la província de Barcelona en el subsector com una caiguda superior del nombre de treballadors en termes relatius. En aquest sentit, cal destacar d'una manera especial el Vallès Oriental, la tercera comarca més especialitzada i la que va registrar un descens més important del nombre d'ocupats. En el subsector de l'hoteleria, les comarques més afectades van ser les costaneres: el Maresme i sobretot el Garraf, així com el Baix Llobregat; mentre que, pel que fa a les altres activitats socials, si bé no hi havia cap comarca barcelonina amb un índex d'especialització superior a la mitjana combinat amb una evolució del volum d'ocupats més negativa que la província, es pot dir que la comarca que va registrar una evolució menys positiva és el Baix Llobregat (descens del 2,7% del nombre de treballadors). En el cas de la mediació financera, entre el primer trimestre del 2007 i el darrer del 2008, només van patir reduccions del nombre d'ocupats el Vallès Oriental, el Maresme, el Berguedà, i el Bages. Aquesta darrera comarca és l'única que, a la vegada, va experimentar una variació negativa del nombre de treballadors en el subsector de l'educació (enfront de l'increment del 8,5% de la província de Barcelona). D'altra banda, en el cas de la sanitat i les activitats veterinàries, no hi va haver cap comarca que registrés una disminució del nombre d'ocupats durant el període de referència, tot i que el Berguedà destaca per combinar l'increment de treballadors menys important amb el segon índex d'especialització més elevat. Així mateix, el Barcelonès, la comarca més especialitzada tant pel que fa a l'educació com pel que fa a la sanitat, registra un dinamisme ocupacional inferior a la mitjana del conjunt provincial barceloní en aquests dos subsectors.

4. Resum i conclusions

En aquesta monografia s'ha intentat analitzar l'impacte sectorial de la crisi a les comarques de la província de Barcelona a partir de l'estudi de la variable «nombre d'ocupats» (afiliats al règim general i a l'especial d'autònoms de la Seguretat Social) i l'evolució d'aquesta variable en els darrers vuit trimestres, des del primer trimestre del 2007 fins al darrer del 2008. El que s'observa per al conjunt de la província de Barcelona és que els efectes de la crisi s'han notat sobretot a partir de la segona meitat de l'any 2008. Durant l'any 2007 i la primera meitat del 2008, es va poder mantenir el nombre d'ocupats entorn de 2,5 milions; en canvi, en els dos darrers trimestres, aquesta xifra es va reduir de més de 100.000 persones. Per grans sectors productius, mentre que la indústria i sobretot la construcció ja havien començat a perdre afiliats escalonadament des de principis del 2007, aquell any encara va ser positiu per als serveis, que no van patir la crisi en forma de disminució del nombre d'ocupats fins ja entrat el 2008. En els sectors de les manufactures i els serveis, els tipus de subsectors més afectats van ser, respectivament, els menys intensius tecnològicament i els menys basats en les noves tecnologies de la informació i la comunicació. Pel que fa a subsectors específics, en el sector de la indústria van destacar negativament el subsector tèxtil, el dels minerals no metàl·lics i el del cautxú i el plàstic, a més del subsector de la metal·lúrgia i la fabricació de productes metàl·lics i el de la fabricació de material de transport. En el cas dels serveis, els subsectors més afectats van ser, en primer lloc i molt especialment, el de les activitats immobiliàries i de lloguer, seguit del del transport i les telecomunicacions, el de les activitats empresarials, el de l'Administració pública i el del comerç.

Pel que fa a comarques, dins del grup de les més afectades per la crisi es podrien esmentar el Garraf, el Maresme i l'Anoia —que presenten el descens percentual d'ocupats més important—, així com el Vallès Oriental i el Vallès Occidental —que van tenir una participació percentual en la reducció del nombre d'afiliats a la província de Barcelona més important del que els correspondria tenint en compte el seu pes en el total d'ocupats abans de la crisi. En l'àmbit municipal, pel que fa a les localitats que tenien 5.000 treballadors o més i que han experimentat una reducció percentual més important del

nombre d'afiliats, cal destacar Palau-solità i Plegamans, Malgrat de Mar, Caldes de Montbui, Pineda de Mar, Premià de Mar, Calella, Sant Pere de Ribes, Polinyà, Castellar del Vallès i Ripollet. Així mateix, en la part negativa, també es poden esmentar Sabadell, Terrassa i Mataró, que han tingut una participació percentual en la reducció del total d'ocupats de la província de Barcelona molt superior al que els correspondria tenint en compte el pes en el total de treballadors provincials que tenien a començaments del 2007.

Considerant la dimensió doble de comarques i sectors, i tenint en compte tant l'especialització respecte a la província de Barcelona com la variació percentual del nombre de treballadors, ens adonem que la mala conjuntura de l'Anoia s'ha d'atribuir especialment al sector industrial, i més en concret al subsector de les manufactures tradicionals (aquí cal esmentar especialment la indústria tèxtil i de la confecció i el subsector de la metal·lúrgia i la fabricació de productes metàl·lics), mentre que al Vallès Occidental i al Vallès Oriental els ha afectat molt la seva especialització i l'evolució del nombre d'ocupats en les manufactures intermèdies (particularment, en el subsector del cautxú i el plàstic al Vallès Occidental i en el de la fabricació de material de transport al Vallès Oriental, cosa a la qual s'ha d'afegir la mala conjuntura dels serveis tradicionals, especialment del comerç). El Maresme i sobretot el Garraf són les comarques més afectades per la davallada del mercat de l'habitatge: són les que van registrar una conjuntura relativa més negativa —pel que fa a l'evolució del nombre d'ocupats— en el subsector de les activitats immobiliàries i en el conjunt del sector constructor (en tots dos casos, eren de les comarques més especialitzades de la província de Barcelona a principis del 2007); i aquí també cal afegir-hi l'hoteleria (subsector en què aquestes dues comarques tenen un índex d'especialització molt més elevat que la mitjana provincial), que va registrar descensos superiors al 10% entre el primer trimestre del 2007 i el darrer del 2008, enfront de la pràctica estabilitat del sector a la província de Barcelona.

En tot cas, la magnitud de la crisi és tan important que cap comarca no s'ha pogut lliurar de patir-ne els efectes d'una manera més o menys acusada pràcticament pel que fa a tots els sectors productius. Tot sembla indicar que aquesta continuarà sent la tònica habitual almenys durant els propers trimestres del 2009.

Evolució del nombre d'ocupats (valor absolut) per trimestres

(anys 2007 i 2008)

Annex 1

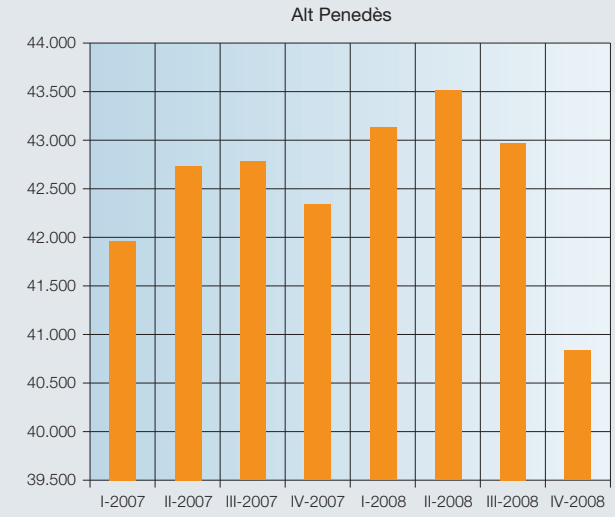

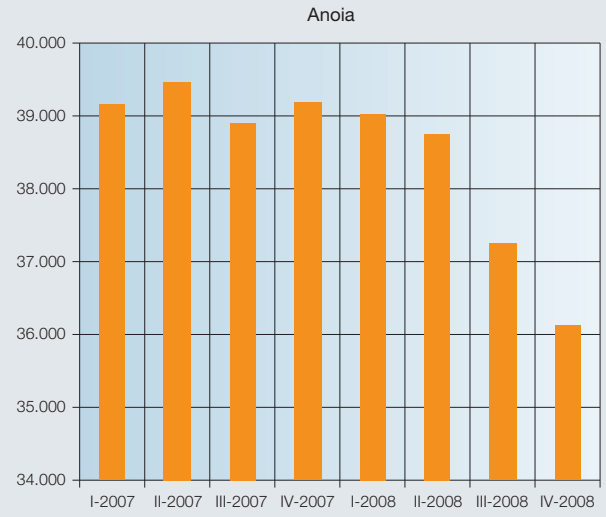

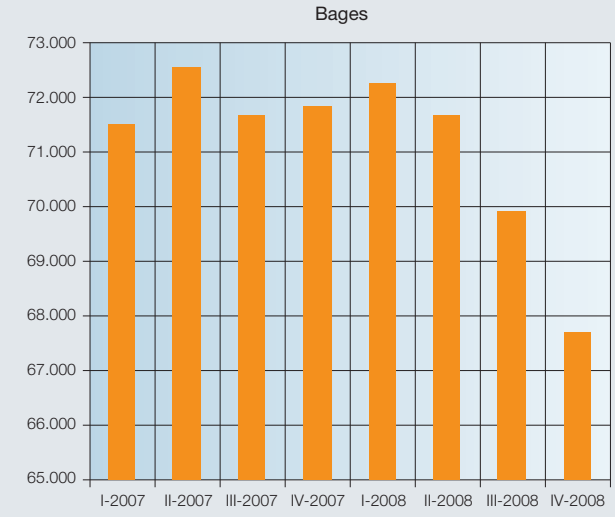

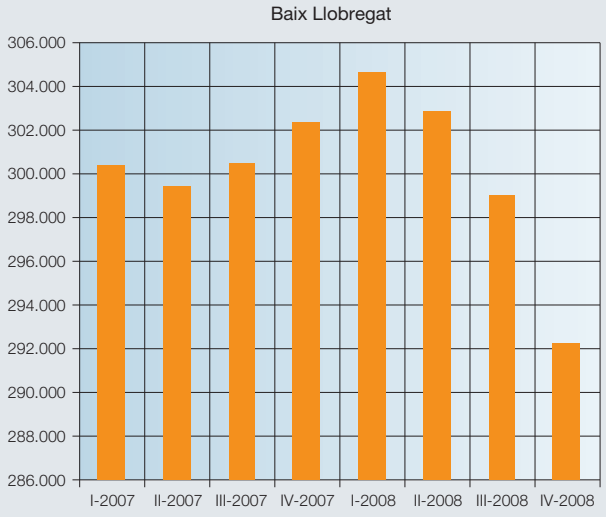

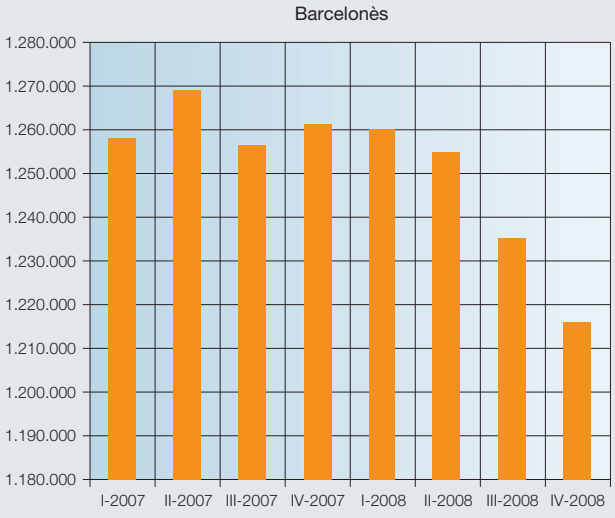

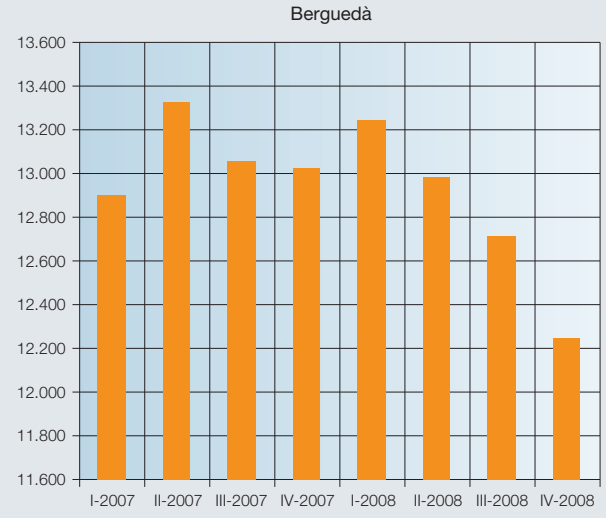

Evolució del nombre d'ocupats (valor absolut) per trimestres *(continuació)*

(anys 2007 i 2008)

Annex 1

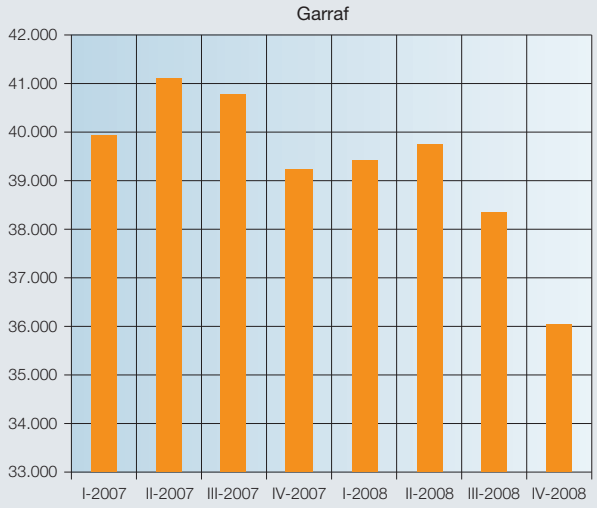

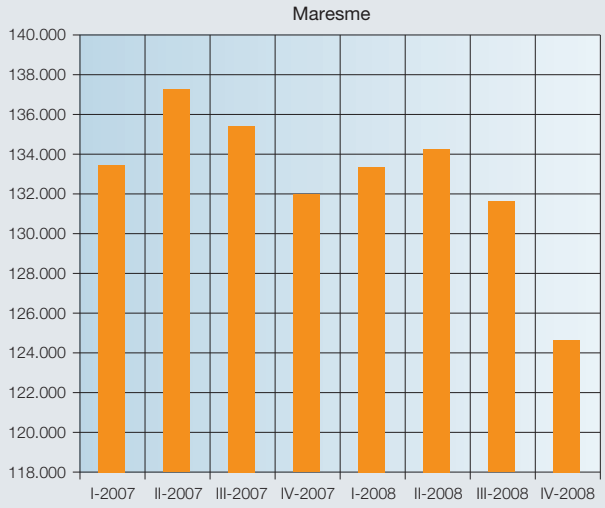

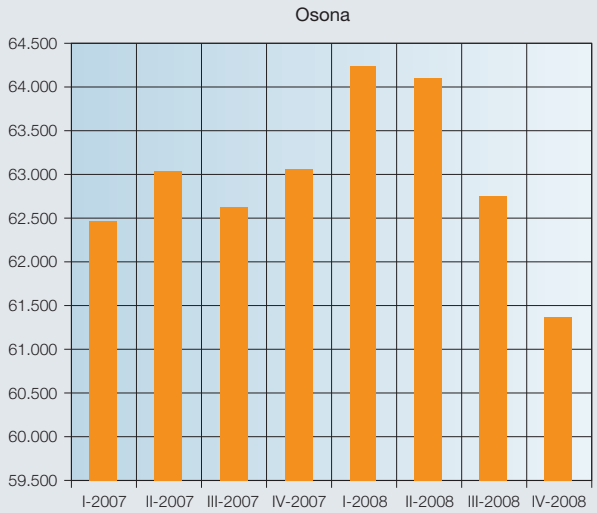

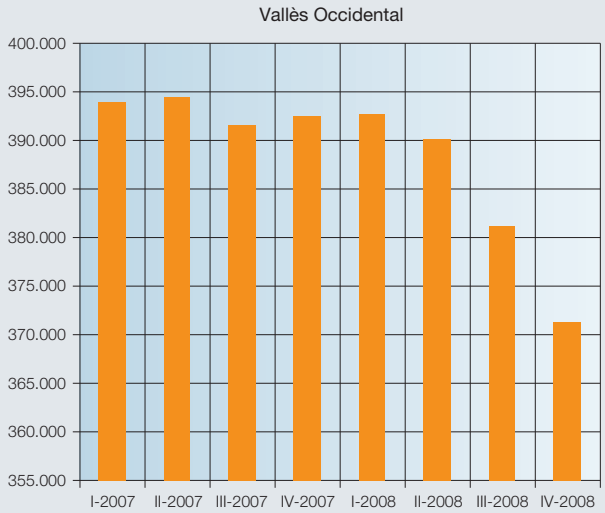

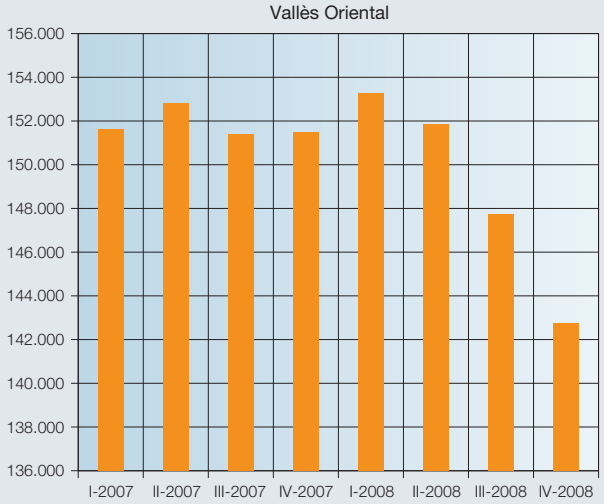

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Índex d'especialització el primer trimestre del 2007 i variació del nombre d'ocupats entre el primer trimestre del 2007 i el darrer trimestre del 2008 (en %) per comarques i subsectors

	Alt Penedès		Anoia		Bages		Baix Llobregat		Barcelonès		Berguedà	
	Índex especial.	Variació (%)	Índex especial.	Variació (%)	Índex especial.	Variació (%)	Índex especial.	Variació (%)	Índex especial.	Variació (%)	Índex especial.	Variació (%)
Indústries tèxtils i de la confecció	73,7	–40,4	479,0	–22,4	245,7	–23,3	49,6	–14,9	47,3	–22,4	287,6	–16,3
Fabr. d'altres productes minerals no metàl·lics	315,8	–22,5	297,5	–17,2	204,2	–18,2	119,9	–12,2	59,9	–11,4	139,1	–36,5
Indústries manufactureres diverses	83,7	–14,4	65,6	–8,3	177,6	–17,6	121,2	–22,8	53,8	–11,4	91,3	–14,0
Cautxú i matèries plàstiques	203,5	–13,5	286,1	–14,6	292,0	–13,8	157,5	–16,7	23,4	–17,1	9,9	–35,7
Indústries del cuir i el calçat	10,8	0,0	1.346,4	–12,9	22,8	–38,9	30,7	–13,7	20,8	–19,0	0,0	n. c.
Fabricació de material de transport	152,2	–7,3	32,1	–37,4	140,5	–2,0	117,1	–9,6	99,2	–15,3	66,3	–15,7
Metal·lúrgia i fabr. de productes metàl·lics	147,1	–19,2	203,3	–17,4	202,2	–10,0	156,0	–13,5	36,6	–20,6	82,5	–7,2
Indústries de la fusta i el suro	184,6	–4,5	215,5	–19,0	275,0	–13,6	102,4	–12,8	39,2	–5,6	634,5	–0,3
Indústries extractives i de refinació del petroli	50,0	14,3	301,4	–15,3	1.650,5	–1,6	71,2	–7,0	16,2	–47,5	782,6	–59,4
Material elèctric, electrònic i òptic	159,7	–21,8	131,9	–22,7	112,5	19,9	134,0	–8,7	68,6	–11,5	20,2	–12,8
Màquines d'oficina i equips informàtics	9,8	0,0	31,4	66,7	34,4	0,0	146,1	5,6	98,8	–2,3	n. d.	n. d.
Maquinària i materials elèctrics	203,2	–11,4	179,9	–26,8	155,8	12,5	145,9	–10,5	62,9	–9,2	n. d.	n. d.
Material electrònic, ràdio, TV i comunicació	68,1	–55,2	86,8	2,9	13,1	515,8	98,0	–20,6	54,9	–26,8	n. d.	n. d.
Instruments medicoquirúrgics i de precisió	91,6	–80,7	12,9	26,7	44,4	6,4	118,6	3,5	94,3	–11,3	n. d.	n. d.
Paper, arts gràfiques i suports enregistrats	246,9	–9,9	280,5	–4,8	69,1	–2,7	120,0	–6,3	88,1	–6,5	30,8	6,5
Construcció de maquinària i equips mecànics	82,3	2,5	115,7	26,3	159,7	–10,2	131,4	–16,7	46,8	0,5	103,3	4,7
Indústries químiques	63,9	10,1	20,0	1,4	49,5	4,3	118,0	5,7	79,0	–8,8	4,2	–20,0
Indústries de l'alimentació, les begudes i el tabac	580,0	–0,2	74,2	5,7	238,4	–4,0	118,1	7,9	52,7	–16,1	200,0	8,3
Energia elèctrica, gas i aigua	24,0	20,7	60,2	0,0	88,3	1,6	45,8	15,6	145,8	2,8	220,2	–25,6
Activitats immob. i de lloguer; serv. empresarials	44,8	–5,3	50,3	–12,6	43,1	–5,5	77,9	0,9	129,9	–5,9	56,5	–15,9
Serveis immobiliaris i de lloguer	84,6	–14,1	64,9	–27,3	65,1	–26,4	100,3	–17,7	108,0	–13,6	n. d	n. d.
Activitats empresarials	38,8	–2,4	48,1	–9,7	39,9	–0,5	74,6	4,6	133,2	–5,0	n. d.	n. d.
Administració pública, defensa i SS obligatòria	66,4	12,8	62,3	18,2	61,8	13,9	53,4	16,7	139,7	–7,3	73,5	15,8
Transport, emmagatzematge i comunicacions	87,8	–8,7	67,0	–1,7	62,8	–5,3	139,2	6,8	107,6	–4,9	65,4	–7,4
Transport	100,1	–8,9	75,6	–2,5	70,8	–6,0	150,5	5,6	97,8	–3,8	n. d.	n. d.
Correus i telecomunicacions	7,9	7,7	10,7	33,3	10,7	23,3	65,0	25,0	172,1	–8,9	n. d.	n. d.
Comerç i reparacions	94,1	–1,9	89,9	–1,7	106,4	–4,0	114,7	–1,9	92,6	–1,4	85,2	–3,6
Altres activitats socials i de serveis; serveis personals i de les llars	48,8	11,3	63,8	4,0	63,3	–0,9	84,9	–2,7	122,0	0,1	68,6	10,6
Hoteleria	81,4	5,4	75,1	6,2	77,0	3,5	113,9	–2,4	103,0	3,7	127,7	0,9
Mediació financera	222,9	10,0	19,0	0,0	64,6	–2,5	24,2	15,8	139,0	2,9	23,6	–5,2
Educació	56,7	6,4	68,7	3,0	71,2	–0,1	66,0	19,2	119,0	8,0	73,6	0,3
Activitats sanitàries i veterinàries, serveis socials	67,0	19,1	77,1	8,4	96,1	12,3	64,8	12,9	121,8	14,3	99,4	7,5

Índex d'especialització el primer trimestre del 2007 i variació del nombre d'ocupats entre el primer trimestre del 2007 i el darrer trimestre del 2008 (en %) per comarques i subsectors *(continuació)*

	Garraf		Maresme		Osona		Vallès Occidental		Vallès Oriental		Prov. Barcelona	
	Índex especial.	Variació (%)	Índex especial.	Variació (%)	Índex especial.	Variació (%)	Índex especial.	Variació (%)	Índex especial.	Variació (%)	Índex especial.	Variació (%)
Indústries tèxtils i de la confecció	14,4	–6,1	393,6	–22,5	133,3	–33,0	136,8	–18,3	116,5	–15,2	100,0	–21,1
Fabr. d'altres productes minerals no metàl·lics	51,2	–29,8	85,3	–24,3	127,7	–7,8	118,4	–19,5	196,7	–26,0	100,0	–16,6
Indústries manufactureres diverses	72,9	–25,5	73,3	–16,6	297,9	–17,1	161,6	–18,7	208,2	–12,8	100,0	–16,2
Cautxú i matèries plàstiques	70,7	–15,9	46,5	–15,8	69,6	8,9	178,0	–20,9	326,8	–7,8	100,0	–15,2
Indústries del cuir i el calçat	86,0	–42,1	27,8	–12,2	674,3	–43,3	205,8	14,8	197,9	–49,7	100,0	–14,6
Fabricació de material de transport	121,2	–10,9	16,9	1,1	20,5	–17,0	103,1	–14,5	143,4	–15,5	100,0	–13,6
Metal·lúrgia i fabr. de productes metàl·lics	108,5	–18,6	84,2	–7,9	191,8	–0,6	171,8	–10,4	215,8	–12,0	100,0	–13,0
Indústries de la fusta i el suro	149,4	–14,9	110,7	–12,0	396,5	–12,0	129,2	–18,8	198,8	–16,5	100,0	–12,5
Indústries extractives i de refinació del petroli	155,1	–22,6	53,2	–11,3	148,9	19,4	49,7	–1,5	162,2	–19,9	100,0	–10,5
Material elèctric, electrònic i òptic	149,9	2,1	77,6	–8,6	84,1	–28,4	148,9	–1,5	155,8	–6,9	100,0	–7,7
Màquines d'oficina i equips informàtics	174,5	17,6	104,5	23,5	164,1	–28,0	85,4	19,5	86,5	–12,5	100,0	2,9
Maquinària i materials elèctrics	203,6	1,4	65,8	12,6	54,0	–47,4	144,3	–12,3	155,1	–9,2	100,0	–9,1
Material electrònic, ràdio, TV i comunicació	29,6	–12,5	39,5	–22,4	238,9	–29,0	231,8	–6,6	212,0	–5,7	100,0	–13,9
Instruments medicoquirúrgics i de precisió	53,2	12,7	140,3	–40,5	70,7	20,6	112,5	50,1	125,4	1,6	100,0	0,4
Paper, arts gràfiques i suports enregistrats	28,3	–5,5	52,1	–3,9	49,1	–11,3	114,8	–9,4	136,2	–5,0	100,0	–6,8
Construcció de maquinària i equips mecànics	86,0	–6,1	63,6	1,0	307,4	–2,4	196,6	–9,8	150,9	7,8	100,0	–5,0
Indústries químiques	11,3	66,3	80,2	21,8	40,5	–3,2	152,3	3,6	226,7	–9,5	100,0	–1,9
Indústries de l'alimentació, les begudes i el tabac	61,5	–9,4	71,9	0,5	534,4	7,3	97,3	4,4	121,9	–0,3	100,0	–1,8
Energia elèctrica, gas i aigua	40,8	25,5	51,2	1,0	29,4	5,7	53,7	–15,9	63,6	–15,5	100,0	1,0
Activitats immob. i de lloguer; serv. empresarials	73,9	–6,7	59,4	–7,5	42,0	0,8	88,2	–7,6	51,4	0,3	100,0	–5,4
Serveis immobiliaris i de lloguer	141,6	–25,1	113,1	–18,7	59,8	–17,7	90,7	–22,6	84,6	–17,0	100,0	–16,6
Activitats empresarials	63,8	–0,6	51,5	–3,9	39,4	4,9	87,8	–5,3	46,4	5,0	100,0	–3,7
Administració pública, defensa i SS obligatòria	82,7	3,3	67,6	8,2	52,1	18,7	59,4	–30,7	60,9	10,7	100,0	–5,3
Transport, emmagatzematge i comunicacions	63,2	–5,0	60,8	–1,6	61,7	–1,1	83,0	–3,6	95,0	–3,8	100,0	–2,6
Transport	68,1	–5,1	68,2	–1,8	70,1	–1,6	92,7	–4,1	107,7	–4,0	100,0	–2,2
Correus i telecomunicacions	30,8	–3,1	12,2	5,5	7,1	28,6	20,1	13,0	11,8	7,8	100,0	–5,1
Comerç i reparacions	103,0	–1,1	110,7	0,3	106,2	–1,8	105,3	–1,9	108,4	–4,1	100,0	–1,7
Altres activitats socials i de serveis; serveis personals i de les llars	94,5	–0,9	90,4	1,7	78,5	2,2	76,9	–1,6	70,0	6,2	100,0	0,1
Hoteleria	230,2	–23,8	155,1	–11,2	76,0	0,9	69,0	4,1	74,8	–2,6	100,0	0,2
Mediació financera	19,9	2,0	51,6	–0,5	45,7	2,9	98,7	2,3	26,0	–15,2	100,0	2,9
Educació	84,3	7,3	91,9	8,3	102,9	12,2	97,8	6,7	61,4	5,7	100,0	8,5
Activitats sanitàries i veterinàries, serveis socials	86,1	18,0	131,8	11,2	76,8	17,0	70,8	41,2	67,4	9,5	100,0	16,8

Nota: en vermell s'indiquen els casos en què l'índex d'especialització és més alt que el de la província de Barcelona i l'evolució dels ocupats, pitjor en termes relatius.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Relació d'estudis especials i treballs monogràfics publicats a l'Informe territorial de la província de Barcelona*

Títol	Any	Pàgines
Estudis especials de la província de Barcelona		
Parcs científics o tecnològics i territori a Barcelona i Catalunya	2004	23-25
Efectes socioeconòmics del TAV en ciutats mitjanes	2004	25-26
La dimensió metropolitana de l'estratègia a Barcelona. Una aproximació territorial	2004	29-30
El sector de l'automòbil a la província de Barcelona	2004	31-32
La indústria tèxtil a la província de Barcelona	2004	33-35
Els observatoris del mercat de treball local: observar per actuar	2004	49-50
La planificació estratègica local catalana en la societat de la informació	2004	50-51
Pactes territorials	2004	52-53
Del valor afegit a la renda familiar a les províncies catalanes i a les comarques de Barcelona l'any 2000	2005	24-30
Impacte de la nova Llei d'hisendes locals en els municipis de la província de Barcelona	2005	33-35
La inversió pública a la província de Barcelona. Una comparació amb la Comunitat de Madrid	2005	36-38
Equipaments culturals a la província de Barcelona	2005	38-40
Situacions de pobresa i exclusió social a la província de Barcelona	2005	41-43
El suport de la Diputació de Barcelona als municipis en el marc de les polítiques de dinamització del teixit productiu local	2005	57-59
La província de Barcelona i l'ocupació	2005	60-63
El pensament estratègic, primer pas cap a la definició d'un model territorial sostenible i competitiu del món local	2005	64-65
La hisenda local a Espanya amb relació a altres països europeus	2006	22-24
La localització de l'activitat industrial a la província de Barcelona	2006	32-34
Factors que influencien la demanda de sòl industrial	2006	35-37
L'associacionisme als polígons industrials: situació actual	2006	37-38
Problemes d'accessibilitat a la regió metropolitana de Barcelona	2006	55-57
El sistema logístic de l'àrea de Barcelona	2006	58-61
Una iniciativa local d'ocupació en el sector de serveis a les persones. El projecte ILO-SER	2006	62-63
El clúster de l'automoció a Catalunya	2007	26-29
L'ocupació estrangera a la província de Barcelona	2007	33-34
Les empreses multinacionals manufactureres a la província de Barcelona: una breu anàlisi geogràfica i sectorial	2007	35-36
Reptes per al desenvolupament logístic a la província de Barcelona	2007	37-38
La població estrangera a la província de Barcelona	2008	33-35
Determinants de la despesa pública de capital dels municipis de la província de Barcelona	2008	36-38
La qualitat de vida a la província de Barcelona. Una anàlisi comarcal 1991-2004	2008	39-40
Estudis especials de les comarques de Barcelona		
Diagnosi qualitativa de la comarca de l'Alt Penedès	2004	60-62
Mercat de treball i Pla Delta	2004	81-82
El mercat del sòl i sostre industrial a la Regió Metropolitana de Barcelona. Evolució recent i tendències	2004	88-90
L'observatori de la societat de la informació de Mataró	2004	108-111
Evolució socioeconòmica de la comarca d'Osona	2004	118-119
La comarca del Vallès Oriental: una anàlisi estratègica (DAFO)	2004	132-133
Els reptes de futur de l'economia de l'Anoia	2005	79-80
Anàlisi socioeconòmica de la comarca del Berguedà	2005	108-109
Les infraestructures de muntanya: El Pla comarcal de muntanya del Berguedà	2005	110-111
Mobilitat i infraestructures de transport a la comarca d'Osona	2005	132-134
El parc tecnològic de la Catalunya central	2006	85-86
L'economia del Baix Llobregat: reptes i oportunitats	2006	94-95
Els centres tecnològics: l'aeronàutica i l'espai	2006	103-105
Innovació en el sector *media*	2006	105-107

Relació d'estudis especials i treballs monogràfics publicats a l'Informe territorial de la província de Barcelona* *(Continuació)*

Títol	Any	Pàgines
Els reptes de futur de la comarca del Garraf	2006	122-123
Plans d'innovació d'àmbit local	2007	56-58
El desenvolupament estratègic de les comarques centrals	2007	59-60
Estratègia urbana i governança democràtica: Cap a una planificació estratègica de 2a generació	2007	61-62
Els centres locals de serveis a les empreses de la província de Barcelona	2007	63-64
Les oficines tècniques laborals (OTL): fent xarxa per a la inserció laboral de les persones amb trastorns mentals	2007	65-66
Les polítiques locals de consolidació d'empreses de creació recent: el projecte pilot INDRA	2007	67-69
Una aproximació als factors clau per a l'èxit dels serveis locals d'ocupació (SLO)	2007	70-71
L'Alt Penedès, una economia dinàmica i diversificada	2007	79-80
Reorientació i canvi estratègic: clústers a Catalunya, el cas del gènere de punt a Igualada	2007	88-90
La comarca del Bages: Principals línies de creixement industrial	2007	98-99
El Vallès Oriental, una comarca de contrastos	2007	150-152
L'anàlisi dels mercats de treball locals a través d'un índex sintètic. Avantatges i inconvenients	2008	58-60
La promoció i gestió dels polígons d'activitat econòmica: el paper dels ajuntaments	2008	61-64
Les agències de desenvolupament econòmic local: cap a un nou model d'organització del desenvolupament local a la província de Barcelona	2008	65-68
La gestió dels polígons: una escala necessàriament supramunicipal	2008	69-70
Més enllà de la Llei de barris: desenvolupament de polítiques laborals associades. Projecte «treball als barris»	2008	71-73
Aspectes diferencials de la producció d'habitatge protegit a la província de Barcelona (1977-2006)	2008	74-77
La indústria vitivinícola davant dels reptes del segle XXI	2008	87-89
El futur de la política industrial: prioritzar tecnologies o potenciar els clústers. Té sentit la dualitat? Dos exemples pràctics: el Bages i el Baix Llobregat	2008	108-110
L'ampliació de l'aeroport del Prat: noves capacitats i noves limitacions	2008	120-127
El perquè de l'ampliació del port de Barcelona	2008	136-138
L'impacte socioeconòmic del turisme al Berguedà	2008	148-150
El Maresme, una comarca en transformació profunda	2008	169-170
Pla d'innovació d'Osona	2008	180-182
Monografies		
La planificació estratègica territorial a Catalunya	2001	87-136
Ciència, tecnologia i territori: el cas de Barcelona	2001	137-155
La localització de l'activitat econòmica als mercats locals de treball locals de la província de Barcelona: canvis recents en el model territorial	2001	156-186
Diferències territorials en l'evolució econòmica de la província de Barcelona	2001	187-231
Els grans projectes de l'àrea metropolitana de Barcelona. De la ciutat a la regió. Del pensament estratègic a l'acció	2004	161-181
El mercat immobiliari de la regió metropolitana de Barcelona i les Comarques Centrals de Catalunya	2004	182-255
El comerç local	2004	256-282
Política fiscal municipal i creació d'ocupació als municipis de la província de Barcelona	2004	283-312
Polítiques de desenvolupament local a la província de Barcelona	2005	189-209
Creixement i canvi a la població de Catalunya. Les transformacions a la demarcació de Barcelona	2005	210-244
L'activitat turística a la província de Barcelona: Reptes i oportunitats	2005	245-266
Mobilitat laboral obligada i sistemes urbans a la província de Barcelona 1991-2001	2006	191-220
Els sistemes productius locals industrials a la província de Barcelona	2006	221-243
Distribució i evolució de la renda familiar disponible en les comarques i municipis de la demarcació territorial de Barcelona 1999-2002	2006	244-281

Relació d'estudis especials i treballs monogràfics publicats a l'Informe territorial de la província de Barcelona* *(Continuació)*

Títol	Any	Pàgines
Diagnosi estratègica territorial de la província de Barcelona: principals reptes de futur	2006	282-305
La contractació externa de serveis locals a la província de Barcelona	2007	193-207
Pla d'infraestructures del transport de Catalunya (PITC)	2007	208-228
Remodelant els barris: Reflexions per a una bona pràctica. La Llei de Barris: un nou referent en la regeneració a Catalunya	2007	229-245
Valoració de les propostes per a millorar l'accessibilitat a tres polígons industrials de la Regió Metropolitana de Barcelona amb transport públic col·lectiu	2007	246-265
El projecte 22@Barcelona. Present i futur	2008	239-264
El districte econòmic Granvia l'Hospitalet	2008	253-265
Mobilitat quotidiana a la província de Barcelona i a Catalunya. Una anàlisi a partir de l'enquesta de mobilitat quotidiana 2006	2008	266-281
El mercat de treball de la província de Barcelona segons les dades de l'«Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població»	2009	186-202
L'impacte sectorial de la crisi a les comarques barcelonines	2009	203-224

* Aquests documents també estan disponibles en format PDF al web de la Cambra de Comerç de Barcelona (www.cambrabcn.es) i de la Diputació de Barcelona (www.diba.es)